

Keskuskauppakamarin esitys: exit-strategia Suomelle

Koronaviruksen aiheuttama romahdus on vaarassa olla pahempi kuin 90-luvun lamassa ja finanssikriisin aikana. Se uhkaa ajaa yrityksiä konkurssiin ja tuhota työpaikkoja. Niistä onkin pidettävä kiinni aktiivisin toimin. Kriisin hoidossa strategisen johtamisen merkitys korostuu. On valittava parhaat ratkaisukeinot sekä huolehtia niihin tarvittavista resursseista. Toimeenpano täytyy myös organisoida tehokkaasti, koska monet toimet vaativat eri hallinnonalojen resursseja sekä yhteistyötä hallinnonalojen ja -tasojen kesken.

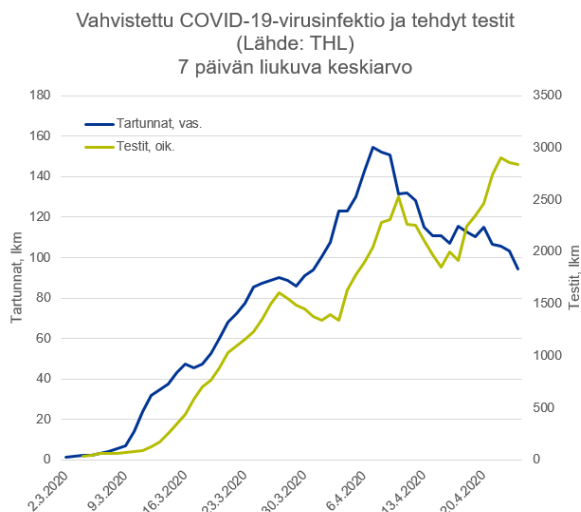
Tässä esitetään strateginen suunnitelma tämän kriisin hoitamiseksi, Suomen nostamiseksi takaisin kasvuun sekä laskun maksamiseksi. Hallituksen on tässä syytä jaotella exit-strategia neljäksi kokonaisuudeksi:

- 1) Hybridistrategian toimeenpano ja taloudelle haitallisimmista rajoitustoimista luopuminen
- 2) Yritysten ja työpaikkojen pelastaminen talouspudotuksen yli
- 3) Talouden elvytyspaketti kun rajoitustoimista luovutaan
- 4) Rakenteellisten uudistusten paketti, jolla valtavaan epätasapainoon suistuva julkinen talous oikaistaan

1) Hybridistrategian toimeenpano ja taloudelle haitallisimmista rajoitustoimista luopuminen

Kiireellisin ja tärkein tavoite on ollut suojella suomalaisten terveyttä ja pysäyttää epidemian liian nopea leviäminen tarpeellisin keinoin terveydenhuollon kapasiteetin varmistamiseksi. Siinä hallitus on rajoitustoimillaan hyvin onnistunutkin. Nyt onkin aika vaihtaa keinoja taudin leviämisen taltuttamiseksi. Jokainen viikko, jonka maamme ja taloutemme on nykyisenkaltaisten rajoitustoimien pysäyttämä, tuhoaa 1,2 miljardia bruttokansantuotteestamme, kaataa muuten terveitä yrityksiä sekä aiheuttaa kymmeniä tuhansia pysyviä työpaikan menetyksiä.

Epidemia näyttää sulkutoimien ansiosta jo laantumisen merkkejä. Uusien vahvistettujen tartuntojen määrä on ollut laskevalla trendillä usean viikon ajan, jo pääsiäisestä lähtien. Todennettujen tautien määrä on laskenut, vaikka testausmäärät ovat samalla lisääntyneet. Testatuista enää 3,5 prosentilla on todettu tartunta (Kuvaajat alla: Sami Pakarinen, EK). Myös sairaala- ja tehohoitoa tarvitsevien potilaiden määrän trendi on laskenut jo monta viikkoa.

Nyt onkin aika suunnitella työpaikkoja ja yrityksiä tuhoavien rajoitusten purkamista, samalla kun jatkamme epidemian kukistamista uusin keinoin. Esimerkiksi Etelä-Korea, Taiwan ja Japani ovat pystyneet pitämään yhteiskuntaa Eurooppaa enemmän auki ja samalla talouden käynnissä panostamalla testaa-jäljitä-eristä-hoida-strategiaan. Siinä testataan kaikki oireelliset kansalaiset välittömästi. Heti tartunnan havaitsemisen jälkeen selvitetään sen lähde ja kaikki oireettomat kontaktit, joka tartunnan saaneella on ollut ja myös heidät testataan. Taudin kantajat asetetaan karanteeniin ja hoidetaan. Myös terveydenhuollon ja kriittisten alojen ja asiakaspalvelun töissä olevia oireettomia testataan säännöllisesti.

Tällä tavalla tartuntojen leviäminen on vähitellen jatkunut, mutta siten, että epidemia ei pääse hallitsemattomasti valloilleen. Terveydenhuollon kapasiteetti riittää antamaan laadukasta hoitoa jokaiselle sairastuneelle ja hyvä tehohoito on jättänyt kuolleisuuden matalalle tasolle. Samalla talous saa toimia sekä työpaikat ja tuotanto on turvattu. Muutamat Euroopan maatkin, kuten Itävalta, Saksa, Norja ja Islanti ovat siirtyneet tai siirtymässä tällaisen strategian käyttöön ja päättäneet avata muun muassa kouluja loppukevääksi.

Hallituksen täytyy viestiä ennakoivasti, missä tahdissa rajoituksia ryhdytään purkamaan ja mitä vaaditaan, että aikataulussa voidaan edetä. Seurattavia luotettavia indikaattoreita ovat vahvistettujen tartuntojen lisäksi sairaalahoitoa ja tehohoitoa vaativat tautitapaukset sekä jatkossa vasta-ainetesteillä tehdyt populaatiotutkimukset ja yksilölliset tulokset. Lopulta pakottavista rajoituksista voidaan luopua kokonaan ja siirrytään tehokkaaseen testaamiseen ja tautiketjujen jäljittämiseen.

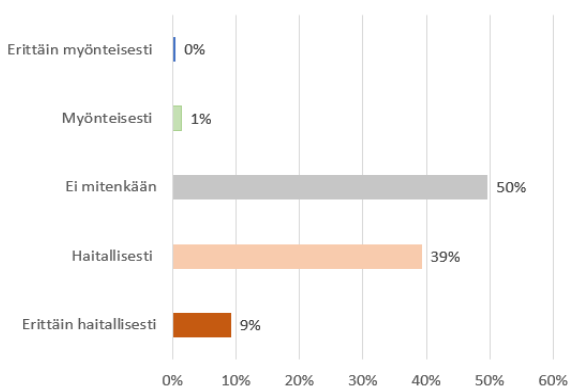
Suositukset riskiryhmien vapaaehtoisesta eristäytymisestä sekä suojaamisesta pidettäisiin ennallaan, kuten myös suositukset fyysisestä etäisyydestä ja hyvästä hygieniasta. Myös kasvosuojaimien vahva käyttösuositus julkisessa liikenteessä ja kaupoissa asioidessa monen muun maan esimerkin mukaan tulee ottaa harkittavaksi mukaan keinovalikoimaan. Matkustusrajoituksia ja karanteeneja täytyy toistaiseksi jatkaa sekä rajoja samalla pitää kiinni niiden maiden osalta, joissa epidemia jatkuu meitä pahempana.

Mitä ainakin olisi tehtävä?

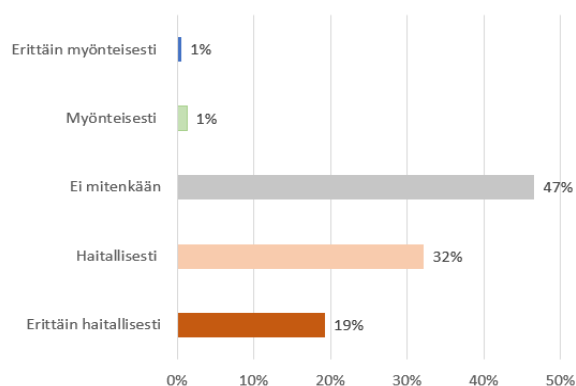
Tuore tutkimus osoittaa että tällainen testausstrategia verrattuna laajamittaisiin rajoitustoimiin johtaa luonnollisesti huomattavasti pienempiin taloudellisiin tappioihin, mutta myös vähäisempiin kuolemiin ja terveyshaittoihin. Näin voidaan pitää talous käynnissä ja työpaikoista kiinni samalla kun odotetaan lääkkeiden ja rokotteiden valmistumista. (Berger et al, 2020 <https://www.nber.org/papers/w26901.pdf>)

Kauppakamarien tutkimuksen (n. 3000 vastaajaa, toteutettu 20.4.) mukaan yritykset näkevät että alakoulujen rajoitettu toiminta ja päivähoiton välttämissuositus ovat olleet erittäin haitallisia niiden toiminnalle ja siten vaikuttavat negatiivisesti talouteen ja työllisyyteen. Myös ravintoloiden sulkeminen ja kokoontumisrajoitukset nähdään negatiivisina.

KOULUJEN SULKEMINEN

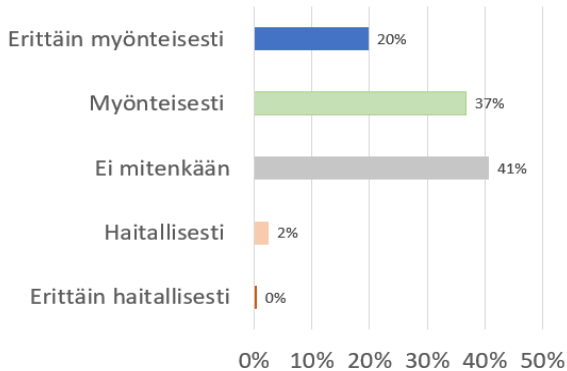

RAVINTOLOIDEN SULKEMINEN

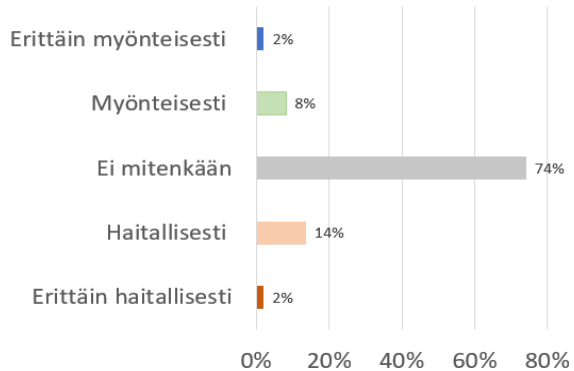

Yritykset pitäisivät hyvänä koulujen avaamista ja päivähoidon ohjeistuksen muuttamista. Samaan aikaan yritykset näkevät testaamisen lisäämisen positiivisena asiana sekä kasvomaskien käytön julkisilla paikoilla neutraalina yrityksensä toiminnan kannalta.

TESTAAMISEN LISÄÄMINEN

KASVOMASKIEN PAKOLLINEN KÄYTTÖ

Keskuskauppakamari esittääkin, että hallitus päättää hybridistrategian toimeenpanosta siten, että samalla kun testauskapasiteettia ja jäljitystyötä asteittain kasvatetaan ja tehostetaan, myös taloutta haittaavia rajoituksia avataan rohkeasti. Tavoitteena on palauttaa yhteiskunnan toiminta niin lähelle normaalia kuin mahdollista pitäen silti epidemiatilanteen kurissa. Tämä jättää hallitukselle mahdollisuuden epidemian mahdollisesti karatessa tarvittaessa taas kiristää toimia asteittain ja esimerkiksi alueellisesti kohdennetummin kuin tähän mennessä. Se mahdollistaa myös niin halutessa ja testausstrategian tehokkaalla käytöllä myös epidemian tukahduttamisen kokonaan kuten Etelä-Koreassa, Taiwanissa tai Islannissa on valittu.

Ensi vaiheessa ja kiireellisesti olisi avattava alakoulut normaaliin toimintaan ja annettava suositus tuoda tehokkaamman työnteon niin vaatiessa lapset päivähoidon. Enemmistö tuoreesta tutkimuksesta maailmalla kertoo, että riskiä lasten ja koulujen toimimisena tartuttajina pidetään erittäin epätodennäköisenä tai pienenä sekä koulujen sulkemista erityisen tehottomana keinona suhteessa niiden haitalle taloudelle. Lisäksi pienempien lasten vanhemmat ovat keskimäärin nuorempia, joiden riski sairastua vakavasti on iäkkäämpiä huomattavasti pienempi.

Myös ravintoloiden osittainen ja asteittainen avaaminen aiempaa päätettyä nopeammin olisi kannatettavaa. Valmiuslain nojalla annettu asetus mahdollistaa ravintoloiden maantieteellisesti eri tahdissa avaamisen. Ainakin maan osissa, joissa ei ole epidemiaa, ravintoloita voitaisiin avata saman tien. Asteittain avaamisen muita välineitä on buffet-tarjoilun kieltäminen toistaiseksi, maksimiasiakasmäärän tiputtamisen etäisyyksien vaalimiseksi, tarjoiluhenkilökunnan kasvomaskien käyttö sekä alkoholianniskelun rajoitukset, joiden avulla voidaan avata ensin ruokaravintolat.

Myös kokoontumisrajoituksissa voidaan siirtyä asteittain kohti hallituksen elokuun alkuun saakka määrittämää 500 hengen tilaisuuksien rajaa. Samalla on korostettava voimakkaasti ohjeistuksien ja suositusten merkitystä.

Riittävät resurssit testaa-jäljitä-eristä-hoida-strategialle

Testaa-jäljitä-eristä-hoida-strategia vaatii resursseja. Tärkein on ensin tarpeeksi laaja taudin testaus- ja analyysikapasiteetti, jotta kaikki oireelliset, altistuneet ja eri kriittisillä aloilla toimivat voidaan testata. Siinä yksityiset yritykset ja terveydenhoitoyritykset ovat julkisten toimijoiden ohella ongelman jo ratkaissut. Testaus- ja analyysikapasiteetti on tarvittaessa vaikka heti yksityisen sektorin yhteistyön hyödyntämisellä mahdollista skaalata vaikka yli 10.000 testiin päivässä.

Toinen vaadittava resurssi on työvoima ja apuvälineet altistuneiden tehokkaaksi jäljittämiseksi. Tämä pystytään järjestämään terveydenhuollon sektoreilta tällä hetkellä vapautuneen henkilöstön avulla. Myös koko palveluketjun osittainen hankkiminen testauksesta jäljittämiseen, eristykseen ja hoitoon on ostettavissa yksityisiltä toimijoilta. Hallitukselta tarvitaan päätös laajentaa tartuntatautilääkärien määritelmää kattamaan myös yksityisten toimijoiden vastuulääkärit epidemian hoidon ajaksi.

Kolmas resurssi on riittävät suojavälineet terveydenhuollon työntekijöille ja kriittisillä aloilla toimiville. Samalla on suojavälineiden saatavuuden ja tuotannon salliessa harkittava kasvomaskien käyttöä kaikilta julkisilla paikoilla ja ihmisten parissa liikkuvilla. Näissä selkeät julkiset viestit siitä mitä tarvitaan on tarpeen.

Tilanne on ollut toistaiseksi täysin päinvastainen: monet yksityiset toimijat ja yritykset ovat pyrkineet tarjoamaan esimerkiksi Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle, THL:lle ja sairaanhoitopiireille ratkaisuja ja tarvikkeita jopa täysin ilmaiseksi, mutta näillä ei ole ollut mahdollisuus ottaa apua vastaan. Valtiovallan onkin järjestettävä keskitetysti kontaktipiste, joka pystyy vastaanottamaan ja kanavoimaan tällaista apua.

Neljäs olennainen resurssi on juuri markkinoille tulossa olevat nopeat ja edulliset vasta-ainetestit. Niillä voidaan ensin tutkia populaationäytteillä taudin jo sairastaneiden osuus eri osissa maata. Saatavuuden parantuessa ja taudin sairastaneiden määrän kasvaessa yli 5 prosenttiin (testien luotettavuus tällä hetkellä noin 95 prosenttia) niillä voidaan testata kaikki ja selvittää ketkä ovat sairastaneet taudin tietämättään ja ovat todennäköisesti sille immuuneja. Nämä henkilöt voivat rauhassa palata töihin ja normaalielämään.

Tarkempi listaus Keskuskauppakamarin listaamista resursseista ja suosituksista löytyy täältä:

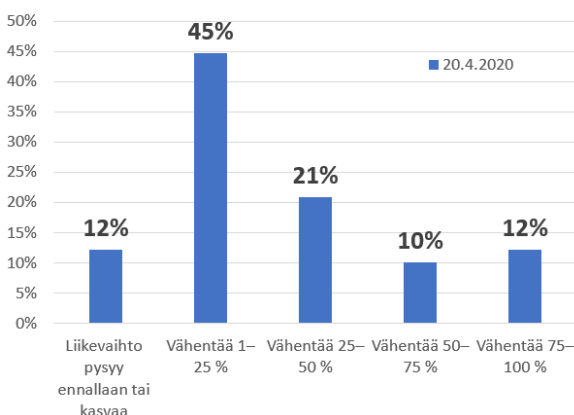
<https://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2020/04/muistio-hallituksellenelja-tarvittavaa-resurssiuuden-strategian-toteuttamiseksi.pdf>

2) Yritysten ja työpaikkojen pelastaminen talouspudotuksen yli

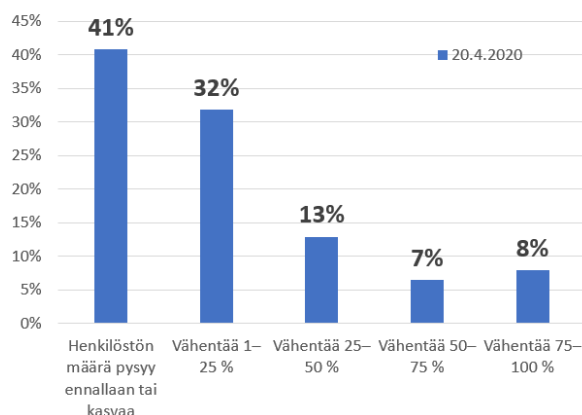
Toinen kokonaisuus on yritysten ja työpaikkojen pelastaminen yli talouden äkkipysähdyksen. Yrityksillä on tutkimuksemme (Kauppakamari 20.4. n. 3000 vastaajaa) mukaan akuutti hätä. 75 prosentilla yrityksistä tilanne on jo supistanut liikevaihtoa ja lähes 90 prosenttia odottaa tilanteen supistavan sitä edelleen.

Noin 60 prosenttia aikoo lomauttaa tai vähentää väkeään edelleen lähikuukausina. Hurjin tilanne on matkailu- ja ravintola-aloilla, tapahtumatuotannossa ja kulttuurissa. Näissä yrityksissä jopa 70 prosenttia yrityksistä kertoi konkurssiriskin kasvaneen merkittävästi, kun kaikkien yritysten joukossa osuus oli 29 prosenttia. Kulut juoksevat, mutta tulot ovat loppuneet kuin seinään.

Odotatko koronavirusepidemian vaikuttavan liikevaihtoon negatiivisesti seuraavan kahden kuukauden aikana?

Miten epidemia vaikuttaa yrityksenne henkilöstön määrään seuraavien 2 kuukauden aikana verrattuna normaalitilanteeseen?

Hallituksen toimet toistaiseksi riittämättömiä

Hallitus on talouden ensitoimissaan turvannut lainarahoituksen saannin hyvin. Toisaalta rahoituksen välityksessä yritykselle raportoidaankin ongelmista. Yritykset eivät myöskään ole ymmärrettävästi halukkaita ottamaan lainaa menetettyä liikevaihtoa ja kassavirtaa korvaamaan. Siksi tämä ei auta juurikaan akuutteihin ongelmiin yrityksissä.

Business Finlandin ja ELY-keskusten myöntämät tuet ovat osoittautuneet paitsi byrokralialtaan hitaiksi, myös osin muilla tavoin hankaliksi. Tuet liiketoiminnan kehitysohjelmaan eivät auta yrityksiä akuutissa kassakriisissä.

Tarvitaan nopeita lisäpäätoimia yritysten kassatilanteen ja maksuvalmiuden säilyttämiseksi. Muuten Suomea uhkaa ennennäkemätön konkurssiaalto ja suurtyöttömyys. Verojen ja maksuaikojen lykkäystä, kuten uusi maksettujen ALV:jen takaisinlainaus ovat myös vain lainarahaa.

Lisätoimia tarvitaan

Yritysten auttamiseksi olisi annettava aitoa tukea, joka olisi nopeasti niitä helpottamassa, eikä olisi byrokraattista. Valtion pitäisikin ottaa väliaikaisesti kriisin ajaksi kantaakseen yritysten TyEL, YEL sekä sairaus- ja työttömyysvakuutusmaksut. Tämä olisi voimassa välittömästi helpottamassa yritysten maksurasitetta, kohdentuen vielä yritysten palkkauksen kokonaiskustannuksiin. Se auttaisi välttämään lomautuksia ja irtisanomisia kriisin kestäessä. Tämän toimen hintalappu valtiolle olisi noin miljardi euroa kuukaudessa.

Ne yritykset, joilta toiminta on lopetettu tai suoraan lakannut valtion määräämien rajoitustoimien vuoksi, tarvitsevat myös omat erityiset suorat tuet. Ravintoloiden osalta perustuslakivaliokunta tätä myös velvoitti. Muita suoraan hallituksen päätöksistä suoraan kärsineitä yrityksiä, joille olisi maksettava suoraa tukea, ovat esimerkiksi messu- ja tapahtumajärjestäjät. Yhteensä näihin suoriin tukiin olisi varattava 500 miljoonaa euroa.

On syytä toimia jatkuvasti yrityksiä kuullen ja keinoja tarkentaen, jotta voidaan estää niitä kaatumasta. Tukitoimissa nopeus, helppous ja runsaus ovat parhaat ohjenuorat. Kannattaa tukea mieluummin hieman liikaa kuin liian vähän, koska toinen johtaa joka tapauksessa terveiden yritysten kaatumiseen ja pysyviin työpaikkojen menetykseen. Sillä on paljon kalliimpi hinta yhteiskunnalle.

Tarkempi listaus Keskuskauppakamarin suosittamista akuuteista toimita löytyy täältä:

<https://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2020/03/yritysten-konkurssit-estettava-ja-tyopaikat-turvattava-akuutin-koronakriisin-yli.pdf>

3) Talouden elvytyspaketti kun rajoitustoimista luovutaan

Kolmas tarvittava toimenpidekokonaisuus on julkisen ja yksityisen kysynnän reipas vauhdittaminen kun rajoitustoimet puretaan. Päätöksiä pitää tehdä jo tämän akuutin vaiheen yli, jotta saamme toimet voimaan jo kesällä syksyn sijaan. Näistä toimita on tehtävä päätökset viimeistään lisätalousarviossa toukokuussa.

Tässä paketissa pitää päättää taloutta elvyttävien julkisten infrahankkeiden käynnistämisestä sekä linjata yksityistä kulutuskysyntää sekä työllisyyttä tukevia toimenpiteitä kuten ansiotuloerotuksen keventämistä, ravintoloiden arvonlisäveron väliaikaisesta alentamisesta sekä kotitalousvähennyksen laajentamista.

Vauhditetaan julkista ja yksityistä kysyntää väliaikaisesti ja kertaluonteisesti

Liikenneinfraan kohdistuva elvytys tulee kohdentaa nopeasti käynnistettävissä oleviin hankkeisiin, jotka parantavat infran kuntoa ja toimivuutta. Tie- ja raideverostoa tulee parantaa vähintään hallitusohjelmassa mainitulla huonon taloudellisen suhdanteen miljardin euron elvytyspaketilla. Iso osa korjausinvestoinneista on sellaisia, joissa suunnitelmat on valmiina ja työt voidaan aloittaa nopeasti. Tätä velkaa on jo yksistään 2,5 miljardia euroa

Ansiotuloverotusta Keskuskauppakamari esittää kevennettäväksi kahdella prosenttiyksiköllä kautta linjan. Palkansaajien käytettävissä olevien tulojen kasvattaminen on hyvää suhdannepolitiikkaa, sillä ihmiset kuluttavat suuren osan kasvaneista tuloistaan. Elvytyksen tehokkuutta parantaa se, että tämä toimi kasvattaa myös työllisyyden kannustimia vaikeassa tilanteessa.

Kyseisen veroalennuksen hintalappu olisi viime vuoden verotuloissa ollut noin kaksi miljardia euroa, mutta nyt luonnollisesti vähemmän. Pitkällä aikavälillä jopa puolet menetetyistä verotuloista tulisi takaisin lisääntyneen taloudellisen aktiviteetin kautta julkisen sektorin eri tuloina. Loppuosan kompensoimiseksi voisi ympäristö- ja haittaveroja vastavuoroisesti kiristää vuosina 2022-2023 noin miljardilla eurolla. Tämä olisi paitsi hyvää suhdannepolitiikkaa, myös linjassa hallituksen työllisyys- ja ilmastopoliittisten linjausten kanssa.

Elvytyspaketissa pitäisi myös päättää, että kriisin rajoitustoimien poiston yhteydessä ravintolapalveluiden ja anniskelun arvonlisäverokannat lasketaan väliaikaisesti 14 ja 24 prosentista 10 prosenttiin. Tämä nopeuttaisi palveluiden kysyntää ja alojen työllisyyden palaamista sulkutoimien jälkeen. Esitämme myös kotitalousvähennyksen väliaikaista parantamista vuosille 2020-2021 sekä kaikkien työttömien ottamista ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin riippumatta ovatko he työttömyyskassojen jäseniä.

Tarkempi listaus Keskuskauppakamarin suosittamista elvytystoimista löytyy täältä:

<https://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2020/04/tarvitaan-talouden-kylmakaynnistys-keskuskauppakamarin-elvytyspaketti.pdf>

4) Rakenteellisten uudistusten paketti, jolla valtavaan epätasapainoon suistuva julkinen talous oikaistaan

Neljäs kokonaisuus on rakenteelliset uudistukset. Juuri nyt terveyden, työpaikkojen ja yritysten pelastamiseksi kriisin yli ei pidä tuijottaa tämän ja ensi vuoden alijäämiä. Samalla väestön ikääntyminen ja muut pitkän aikavälin julkisen talouden ongelmat eivät ole kadonneet minnekään. Tämä kriisi kasvattaakin entisestään paljon puhuttua pitkän aikavälin kestävyysvajetta.

Kun kriisin jälkeen loppusaldo on yli kymmenen miljardin euron julkisen talouden vuotuinen alijäämä ja aiempaa suuremmaksi revähtänyt kestävyysvaje, on ilmeistä, että sitä ei veronkorotuksilla ja säästöillä yksin ratkaista. Vaikka erityisesti pysyvien menojen lisäyksestä on tingittävä ja jostakin pitää varmasti karsia, niin kaikkein tärkeitä on ryhtyä heti akuuttien kriisitoimien laannuttua aiempaankin rohkeampiin rakenteellisiin uudistuksiin.

Pysyviä menolisäyksiä vaativat uudistukset ja valtion omaisuuden myynti peruttava

Hallituksen on kuitenkin elokuun budjettiriihessään avattava hallitusohjelma rajusti muuttuneen taloustilanteen vuoksi. Kaikki uudistukset, jotka tarkoittavat julkisen sektorin pysyvien menolisäysten kasvattamista on laitettava odottamaan parempia aikoja. Näitä ovat esimerkiksi hoitajamitoitus ja oppivelvollisuuden pidentäminen.

Myös valtionyhtiöiden omistuksen myynti on laitettava jäihin. Ei ole mitään järkeä myydä valtion omistuksia juuri voimakkaan kurssilaskun jälkeen. Tämä tarkoittaa myös lähtökohtaisesti lähes koko kolmen miljardin euron suuruisten ”tulevaisuusinvestointien” paketin peruuttamista. Suuri osa siitä oli enemmän väliaikaisten käyttömenojen luonteisia kuin aitoja investointeja. Siitä voidaan toteuttaa enintään joitakin aidosti kertaluonteisia investointeja, joilla on valtiovarainministeriön todentama tuottavuutta nettopositiivisesti parantava vaikutus.

Rohkeat rakenteelliset uudistukset kunniaan

Julkiseen talouteen syntyvä vaje on niin syvä, ettei sitä vain leikkaamalla tai veroja korottamalla saada korjattua. Ottaen huomioon korkea veroasteemme, veronkirytykset voivat johtaa investointien ja työnteon vähenemiseen ja entistä pienempiin verotuloihin tulevaisuudessa. Pidättäytyminen uusista julkisen sektorin pysyvistä menoista estää tilannetta kuitenkin pahenemasta entisestään.

Ainoa kestävä keino korjata julkisen sektorin valtava epätasapaino on rohkeat rakenteelliset uudistukset, joilla sekä tehostetaan julkista sektoria että kannustetaan yrityksiä investoimaan, työllistämään ja työllistymään. Näistä syntyvät pidemmän ajan rakenteelliset säästöt ja talouskasvu oikaisevat julkisen talouden tällä vuosikymmenellä.

Näiden rakenteellisten uudistusten osalta pyörää ei tarvitse keksiä uudestaan. Lääkkeitä ovat muun muassa työmarkkinoiden vapauttaminen, sosiaalietuuksien kannustavuuden lisääminen, työllisyysasteen nostaminen, sotepalveluiden tehokkaampi järjestäminen sekä osaamiseen ja infrastruktuuriin investoiminen.

Esimerkiksi sote-uudistuksessa pitäisi unohtaa hallituksen kaavailema uuden hallintoportaan ja byrokratian luominen ja keskittyä vain ja ainoastaan sotepalveluiden tuottavuuden maksimaaliseen kasvattamiseen: tuloksena on parempaa laatua edullisemmalla hinnalla.

Keskuskaupakamari julkaisi Suomen vaatimista rakenteellisista uudistuksista vastikään ’Kilpailukyky 2020-luvulla – Suomesta maailman kilpailukykyisin maa’ -selvityksen. Sen 150 keinoa toteuttamalla pystyttäisiin sekä jo olemassa ollut kestävyysvaje että koronakriisin entisestään tilannetta pahentanut taloustilanne korjaamaan tällä vuosikymmenellä ja tekemään Suomesta maailman kilpailukykyisin ja hyvinvoivin maa. Se on nyt vielä aiempaakin ajankohtaisempi ja päätöksentekijöiden käytettävissä. Esitämme yksityiskohtaisemman esityksen uuden hallitusohjelman rungoksi hyvissä ajoin ennen hallituksen elokuun budjettiriihtä.

Tuore rakenneuudistusohjelma löytyy kokonaisuudessaan täältä:

<https://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2019/12/kilpailukyvyyn-avaimet.pdf>

Luottamus parempaan huomiseen

Tällainen totaalinen kriisi järkyttää turvallisuudentunteemme perustaa. Epidemia pelottaa. Tuttavia sairastuu ja menehtyykin. Lomautukset ja työpaikan menettäminen ja yrityksen kaatuminen koskettaa vähintäänkin jokaisen lähipiiriä. Silloin on ratkaisevan tärkeää, että ihmisten tulevaisuudenusko säilyy. Osoitetaan, että tästäkin selvitään ja huomenna on taas paremmin. Muistutetaan että jokainen voi toimillaan vaikuttaa lopputulokseen. Ostaa lähiyrittäjiltä palveluita. Käyttäytyä vastuullisesti.

Valtiovaltaan ja hallitukseen turvaudutaan ja luotetaan sellaisilla kriisin hetkillä. Mutta jotta tuo luottamus myös säilyy ja muuttuu toivoksi paremmasta, tarvitaan hallitukselta ja viranomaisilta rohkeita toimia ja selkeää viestintää. Kriisin alkuvaiheessa tässä on onnistuttu kohtuullisen hyvin.

Nyt on kuitenkin pidennettävä perspektiiviä, luotava kokonaisvaltainen exit-strategia ja kommunikoitava se kristallinkirkkaasti kaikille. Se herättää luottamusta. Ja se mahdollistaa ihmisille ja yrityksille tulevaisuuden suunnittelun vaikeassakin tilanteessa. Se varmistaa, että kaikkia liinoja ei lyödä kiinni varmuuden vuoksi ja monet jopa uskaltavat investoida tulevaisuuteen synkimmilläänkin hetkillä.

Siksi kriisistä selviämisen strategiasta on puhuttava yhdessä. Se onnistuu kunnolla ainoastaan jos valtiovalta ja yritykset työskentelevät yhdessä, käyttäen molempien resursseja maksimaalisesti hyväkseen kriisistä uuteen kasvuun pääsemiseksi.

Siksi Keskuskauppakamarikin tämän hahmotelman halusi julkaista. Sitä voi ja pitääkin kaikkien mahdollisuuksiensa mukaan tarkentaa ja parantaa keskustelemalla ja ehdottamalla. Sillä vaikka hallituksen pitää tällaisessa tilanteessa johtaa, niin meitä kaikkia tarvitaan rakentamaan siltaa yli tämän kuilun, kohti parempaa tulevaisuutta. Yhdessä.

Lisätietoja:

Juho Romakkaniemi, toimitusjohtaja, Keskuskauppakamari

0400-505269

juho.romakkaniemi@chamber.fi